

11.1 **Inleiding**

In de voorgaande hoofdstukken werd al duidelijk dat er steeds meer wordt verwacht van commissarissen, niet alleen qua tijdsbesteding maar ook qua kennis en deskundigheid. De verwachting is dat commissies van de raad van commissarissen een steeds belangrijkere rol gaan spelen, zo ook de auditcommissie. Door een auditcommissie in te stellen kunnen commissarissen enerzijds worden ontlast qua tijdsbesteding en anderzijds kan op deze wijze specifieke deskundigheid op het gebied van financiën en accountancy verder worden geborgd. Met de Europese ontwikkelingen rondom klimaat, duurzaamheid en milieu, sociaal beleid en governance (Environmental, Social, and Governance of 'ESG'), waaraan in het vorige hoofdstuk al vanuit beleggersperspectief aandacht is geschonken, zullen de verantwoordelijkheden van de auditcommissie nog verder toenemen. Zo zijn in de door de EU voorgestelde duurzaamheidsrapportage richtlijnen²²⁸ specifieke verantwoordelijkheden voor de auditcommissie opgenomen.

De auditcommissie speelt een belangrijke rol als onderdeel van de toezichthoudende functie bij ondernemingen. Dit blijkt uit het onder andere uit de, per 1 januari 2017, aangepaste Nederlandse wet inzake de verantwoordelijkheden van een audit committee. In het Besluit Instelling auditcommissie (het 'Besluit') is vastgelegd dat organisaties van openbaar belang (OOB²²⁹) een auditcommissie in dienen te stellen, zijn de taken van de auditcommissie expliciet benoemd in het Besluit en zijn eisen rondom de samenstelling van de committee opgenomen. Daarnaast is er in de Nederlandse Corporate Governance Code²³⁰ in het corporate governance bouwwerk een belangrijke rol weggelegd voor de audit committee. Het toezicht van de auditcommissie heeft onder andere betrekking op de financiële verslaggeving en de kwaliteit van de audit en assurance werkzaamheden van zowel externe als interne accountants. Daarnaast heeft de auditcommissie ook een rol met betrekking tot het risicomanagementsysteem van de onderneming, inclusief financiële, operationele en compliance risico's en een eventuele 'in control' verklaring over deze onderwerpen. Ook bij actuele thema's/ risico's, zoals ESG, fraude, continuïteit en cybersecurity wordt een rol toegedicht aan de auditcommissies ten aanzien van het toezien op de beheersing en rapportage erover. Tenslotte heeft de auditcommissie een toezichthoudende rol ten aanzien van de verslaggeving van niet-financiële informatie, zoals ESG-rapportages, *integrated reports* en maatschappelijk verantwoord ondernemen/duurzaamheids)rapportages en de risico's die daarin zijn opgenomen. Ook kan de audit committee een adviserende rol vervullen ten aanzien van hiervoor genoemde onderwerpen. Auditcommissies spelen vaak een centrale rol rondom genoemde actuele thema's die de onderneming als geheel en de raad van commissarissen in het bijzonder aangaan.

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 11.2 ingaan op de bestaande wet- en regelgeving rondom auditcommissies. In paragraaf 11.3 komt op de auditcommissie in de praktijk aan bod aan de hand van een onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) onderzoek. In 11.4 staan de actualiteiten en praktijk rondom de auditcommissie en de accountant centraal. Ter afsluiting volgen in paragraaf 11.5 enkele concluderende opmerkingen.

²²⁸ [Corporate sustainability reporting | European Commission \(europa.eu\)](#)

²²⁹ Organisaties van openbaar belang zijn ondernemingen of instellingen wier omvang of functie in het maatschappelijk verkeer van zodanige aard is dat een ondeugdelijk uitgevoerde wettelijke controle van de financiële verantwoording een aanmerkelijke invloed kan hebben op het vertrouwen in de publieke functie van de accountantsverklaring (artikel 2 Wta). Bron: www.afm.nl

²³⁰ Nederlandse Corporate Governance Code, Monitoring Commissie Corporate Governance (2016).

11.2 Wet- en regelgeving: auditcommissie

11.2.1 Verplichte auditcommissie

De Nederlandse Corporate Governance Code voor beursgenoteerde ondernemingen ('de Code') stelt dat de raad van commissarissen commissies instelt, waaronder een auditcommissie, om de besluitvorming van de raad voor te bereiden. Dit doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen als orgaan en van de individuele leden van de raad van commissarissen voor het inwinnen van informatie en het vormen van een onafhankelijk oordeel (Principe 2.3). De Code stelt dat indien de raad van commissarissen uit meer dan vier leden bestaat, de raad van commissarissen een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie instelt. Onverlet de collegiale verantwoordelijkheid van de raad, is het de taak van deze commissies om de besluitvorming van de raad van commissarissen voor te bereiden. Indien de raad van commissarissen besluit om geen audit-, remuneratie- of een selectie- en benoemingscommissie in te stellen, dan gelden de best practice bepalingen die betrekking hebben op deze commissie(s) voor de gehele raad van commissarissen (best practice bepaling 2.3.2). De raad van commissarissen stelt voor de auditcommissie een reglement op. Het reglement geeft aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de desbetreffende commissie zijn, haar samenstelling is en op welke wijze zij haar taak uitoefent. De reglementen worden op de website van de vennootschap geplaatst (best practice bepaling 2.3.3). Met name in de Code zijn nadere vereisten ten aanzien van de auditcommissie opgenomen. Deze vereisten hebben onder meer betrekking op de samenstelling, taken, werkwijze en communicatie en verantwoording afleggen. Wij bespreken hier de Nederlandse Corporate Governance Code voor beursgenoteerde ondernemingen aangezien deze code vaak ook leidend is voor de codes binnen andere sectoren en deze codes vaak vergelijkbare bepalingen kennen.

Naast de Code is de Nederlandse wet per 1 januari 2017 aangepast op basis van de Europese Verordening en stelt zij verplichtingen inzake de verantwoordelijkheden van een auditcommissie voor OOB's. De aanpassingen zijn terug te vinden in het Besluit Instelling auditcommissie (het Besluit). Conform het Besluit dienen OOB's (overeenkomstig de Wta, artikel 1) een auditcommissie in te stellen, zijn taken van de commissie expliciet benoemd in het Besluit en worden eisen rondom de samenstelling van de commissie opgenomen. In het navolgende zullen we nader ingaan op de Code en/of Besluit indien deze eisen stellen aan bepaalde onderwerpen.

11.2.2 Samenstelling

De Code stelt over de samenstelling van de auditcommissie dat het voorzitterschap van de audit- of remuneratiecommissie niet wordt vervuld door de voorzitter van de raad van commissarissen, noch door een voormalig bestuurder van de vennootschap. Meer dan de helft van de leden van de commissies is onafhankelijk (best practice bepaling 2.3.4). Er zijn vanuit de Code geen specifieke vereisten ten aanzien van de deskundigheid.

Het Besluit stelt wel specifieke eisen aan de samenstelling van de auditcommissie:

- Een auditcommissie is samengesteld uit leden van de raad van commissarissen (two tier board) of uit leden van het bestuur die niet belast zijn met het uitvoerend bestuur (one tier board);
- De benodigde deskundigheid van de leden gezamenlijk is relevant voor de sector waarin de rechtspersoon actief is;
- De meerderheid van de leden, waaronder de voorzitter, is onafhankelijk van de rechtspersoon;
- De voorzitter wordt benoemd door de raad van commissarissen (two tier) of door de leden van het bestuur die niet belast zijn met het uitvoerend bestuur (one tier) dan wel door de leden van de auditcommissie;
- Ten minste één lid is deskundig op het gebied van financiële verslaggeving of de controle van de jaarrekening.

11.2.3 Taken en verantwoordelijkheden van de auditcommissie

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Hierbij richt de raad zich tevens op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap en de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving. De auditcommissie kent op basis van de Nederlandse Corporate Governance Code voor beursgenoteerde ondernemingen en het Besluit instelling auditcommissie specifieke verantwoordelijkheden, deze worden hieronder beschreven.

Nederlandse Corporate Governance Code

Principe 1.5 van de Code gaat in op de taken en verantwoordelijkheden van een auditcommissie. De Code geeft aan dat de auditcommissie de besluitvorming van de raad van commissarissen voorbereidt over het toezicht op de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving van de vennootschap en op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de vennootschap.

De auditcommissie richt zich onder meer op het toezicht op het bestuur ten aanzien van:

- i. de relatie met en de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de interne auditor en de externe accountant;
- ii. de financiering van de vennootschap;
- iii. de toepassing van informatie- en communicatietechnologie door de vennootschap, waaronder risico's op het gebied van cybersecurity; en
- iv. het belastingbeleid van de vennootschap.

In paragraaf 1.5.1 van de Code wordt expliciet ingegaan op de verantwoordelijkheden en taken van de auditcommissie. Vervolgens wordt ook op andere plaatsen ingegaan op de rol van de auditcommissie. Er wordt 36 maal verwezen naar de auditcommissie, 21 maal naar de remuneratiecommissie en zes maal naar de selectie- en benoemingscommissie.²³¹ Hetgeen het belang van de auditcommissie duidelijk maakt.

Kader 11.1: De auditcommissie in principe 1.5 van de Nederlandse Corporate Governance Code

In het navolgende werken we een aantal onderwerpen en thema's waar de auditcommissie een rol heeft volgens de Code nader uit. Op basis van de Code bespreken we de verantwoordelijkheden van de auditcommissie als volgt:

- a) Generieke verantwoordelijkheden van de auditcommissie;
- b) De selectie, beoordeling en (her)benoeming) externe accountant;
- c) De aansturing externe accountant;
- d) De internal auditor.

Ad a) Generieke verantwoordelijkheden van de auditcommissie

In de code zijn de volgende generieke verantwoordelijkheden van de auditcommissie op basis van de Code opgenomen:

Directe verantwoordelijkheden

1. De auditcommissie bereidt de besluitvorming van de raad van commissarissen voor over het toezicht op (best practice bepaling 1.5.1):
 - De integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving
 - De effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen
2. De auditcommissie bepaalt wie bij zijn vergaderingen aanwezig zijn (best practice bepaling 1.5.2):
 - Financieel directeur, de interne auditor en de externe accountant zijn altijd aanwezig tenzij de auditcommissie anders bepaalt.

²³¹ A. de Bos (2017).

- De voorzitter van het bestuur indien de auditcommissie dit wenst.

3. De auditcommissie brengt verslag uit aan de raad van commissarissen over de beraadslaging en bevindingen (best practice bepaling 1.5.3).

Indirecte verantwoordelijkheden

4. Het bestuur bespreekt de effectiviteit van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de auditcommissie en legt daarover verantwoording af aan de raad van commissarissen (best practice bepaling 1.4.1)
5. Het bestuur bespreekt eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen, eventuele significante wijzigingen, eventuele belangrijke verbeteringen die zijn voorzien met de auditcommissie en de raad van commissarissen (best practice bepaling 1.4.2)

Uit bovenstaande generieke verantwoordelijkheden blijkt dat de auditcommissie een belangrijke rol heeft binnen de raad van commissarissen. De auditcommissie speelt een belangrijke rol als onderdeel van de toezichthoudende functie bij ondernemingen.

Ad b) De selectie, beoordeling en (her)benoeming) externe accountant

De verantwoordelijkheden van de auditcommissie met betrekking tot de selectie, beoordeling en (her)benoeming) externe accountant op basis van de Code betreffen:

1. De auditcommissie bereidt de selectie van de externe accountant voor (best practice bepaling 1.6.1).
2. De auditcommissie rapporteert jaarlijks aan de raad van commissarissen over het functioneren van en de ontwikkelingen in de relatie met de externe accountant (best practice bepaling 1.6.1).
3. De auditcommissie geeft advies aan de raad van commissarissen over de voordracht van benoeming of herbenoeming dan wel ontslag van de externe accountant (best practice bepaling 1.6.1).

Opgemerkt wordt dat in de code is geen (specifieke) aandacht voor de rol van de auditcommissie ten aanzien van de onafhankelijkheid van de externe accountant. Gezien het belang zijn wij voorstander om de rol van auditcommissie ten aanzien van onafhankelijkheid wel expliciet te noemen.

Naast de bepalingen in de Code is in artikel 16 van de EU-Verordening een procedure opgenomen voor de selectie van de accountant bij een OOB. De OOB dient aanbestedingsstukken op de stellen, vervolgens is de auditcommissie verantwoordelijk voor deze selectie en zij dient tenminste twee accountants voor te dragen, waarbij een gemotiveerde voorkeur wordt uitgesproken. Dit laatste is belangrijk, ook de AFM gaat hier op in, in haar rapport van februari 2021²³² ten aanzien van de rol van auditcommissies bij de selectie van de accountant.

Dit proces is vanuit governance perspectief positief te noemen. In het verleden kwam het regelmatig voor dat de accountant werd geselecteerd door het bestuur en dat de auditcommissie en raad van commissarissen hier geen of slechts een beperkte rol bij hadden. Door de accountant te laten selecteren door een bestuurder bestaat het risico dat de accountant niet voldoende op afstand zou staan van het bestuur en daarmee onvoldoende onafhankelijk zou zijn. Het is immers de financiële verantwoording van het bestuur te controleren. De vraag is dan vervolgens hoe kritisch kan je zijn ten opzichte van een bestuurder (de gecontroleerde) die tevens de opdrachtgever is.

²³² <https://www.afm.nl/~/profmedia/files/doelgroepen/effectenuitgevende-ondernemingen/auditcommissies/rapport-auditcommissies-februari-2021.pdf?la=nl-NL>

Het is logisch om de selectie (en voordracht) van de accountant een verantwoordelijkheid te laten zijn van de auditcommissie (en raad van commissarissen). Immers, zij hebben een andere rol dan de bestuurders. Zij houden toezicht op het bestuur. De accountant is als het ware de 'oren en ogen' van de commissarissen ten behoeve van hun toezicht. Door de raad van commissarissen en de auditcommissie de accountant te laten benoemen wordt het onafhankelijkheidsrisico in belangrijke mate gemitigeerd. Het is niet zo dat het bestuur helemaal geen rol meer heeft. Het bestuur faciliteert het selectieproces en is uiteraard in dit proces een belangrijke partij die input geeft. Tenslotte is het ook zo dat het bestuur belang heeft bij een integere verslaggeving.

Ad c) De aansturing externe accountant

Ten aanzien van de verantwoordelijkheden van de auditcommissie met betrekking tot de aansturing van de externe accountant stelt de Code:

1. De auditcommissie doet een voorstel aan de raad van commissarissen voor de opdracht voor controle van de jaarrekening aan de externe accountant (best practice bepaling 1.6.3).
2. De auditcommissie bespreekt jaarlijks met de externe accountant de reikwijdte en materialiteit van het auditplan en de belangrijkste risico's van de jaarverslaggeving die de externe accountant heeft benoemd in het auditplan, en de bevindingen en de uitkomsten van de controlewerkzaamheden bij de jaarrekening en de management letter (best practice bepaling 1.7.2).
3. De auditcommissie beoordeelt of, en zo ja op welke wijze de externe accountant wordt betrokken bij de inhoud en publicatie van financiële berichten anders dan de jaarrekening (best practice bepaling 1.7.3).
4. De auditcommissie overlegt zo vaak als zij dit noodzakelijk acht, doch ten minste eenmaal per jaar, buiten aanwezigheid van het bestuur met de externe accountant (1.7.4).
5. De voorzitter van de auditcommissie is aanspreekpunt voor externe accountant wanneer hij bij de uitvoering van zijn opdracht een misstand of onregelmatigheid constateert of vermoedt (best practice bepaling 2.6.3).

Ad d) De internal auditor

Verantwoordelijkheid van de auditcommissie met betrekking tot de internal auditor op basis van de Code:

1. De auditcommissie adviseert het Bestuur over de benoeming en het ontslag van de leidinggevende interne auditor (best practice bepaling 1.3.1)
2. De auditcommissie wordt door het bestuur betrokken bij de jaarlijkse beoordeling van de wijze waarop de interne audit functie de taak (best practice bepaling 1.3.2)
3. De auditcommissie wordt door de interne audit functie betrokken bij hun werkplan (best practice bepaling 1.3.3)
4. De auditcommissie wordt geïnformeerd door de interne audit functie over de kern van de resultaten (best practice bepaling 1.3.5)
5. De auditcommissie geeft aan de raad van commissarissen advies met betrekking tot adequate alternatieve maatregelen indien interne audit dienst ontbreekt (best practice bepaling 1.3.6)

De internal auditor heeft in de Code een prominentere plaats gekregen. Een inventarisatie onder beursfondsen gedaan door het Institute of Internal Auditors (IIA) laat zien dat er grote verschillen bestaan in de omvang en rol van Internal Audit functies (zie IIA onderzoek)²³³ en Wallage en van Leeuwen (2017)²³⁴. Die variëteit aan verschijningsvormen is begrijpelijk vanuit verschillen in omvang van de organisaties, typologie en andere factoren. Met name bij grote organisaties is sprake van

²³³ [Internal-audit-in-beursland.pdf \(iia.nl\)](#)

²³⁴ Wallage en van Leeuwen (2017).

volwaardige functies met alle kenmerken van de definitie zoals door IIA is geformuleerd. In andere gevallen is er sprake van tussenvormen waarin Internal Audit een rol vervult op een beperkt aantal terreinen (smalle scope).

Besluit instelling auditcommissie

Het Besluit noemt deels dezelfde verantwoordelijkheden en taken, maar ook andere zoals onafhankelijkheid van de externe accountant en het vaststellen van de procedure voor de selectie van de accountant. Het besluit stelt dat een auditcommissie²³⁵ de volgende taken uitoefent:

- Het in kennis stellen van het bestuur of de raad van commissarissen van de rechtspersoon van het resultaat van de wettelijke controle, waarbij wordt toegelicht op welke wijze de wettelijke controle heeft bijgedragen aan de integriteit van de financiële verslaggeving en welke rol de auditcommissie in dat proces heeft gespeeld;
- Het monitoren van het financiële-verslaggevingsproces en het doen van voorstellen om de integriteit van het proces te waarborgen;
- Het monitoren van de doeltreffendheid van het interne beheersingssysteem, het eventuele interne auditsysteem en het risicomanagementsysteem met betrekking tot de financiële verslaggeving van de rechtspersoon;
- Het monitoren van de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening, in het bijzonder de uitvoering van de controle met inachtneming van de beoordeling van de Autoriteit Financiële Markten;
- Het beoordelen en monitoren van de onafhankelijkheid van de externe accountant (zie Wta), waarbij met name wordt gelet op de verlening van nevendiensten aan de rechtspersoon;
- Het vaststellen van de procedure voor de selectie van de externe accountant en de voordracht tot verlening van de opdracht tot het verrichten van de wettelijke controle.
- De taken van de auditcommissie zijn nu expliciet verankerd middels het Besluit, voor de invulling van deze voorschriften in de praktijk blijft de Code van belang.

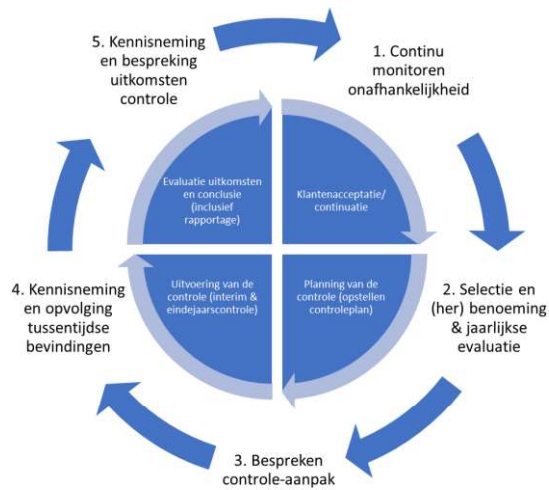
Kader 11.2: De auditcommissie in het Besluit instelling auditcommissie

Uit een onderzoek van de AFM onder commissarissen en auditcommissies komt naar voren dat commissarissen aangeven dat zij het bediscussiëren van belangrijke bevindingen uit de accountantscontrole en het bespreken van de controleaanpak de belangrijkste taken vinden van de auditcommissie. Het is in dit verband nog interessant te vermelden dat als gevolg van de Europese regels de rapportages van de externe accountant aan de auditcommissie verder zijn uitgebreid. Hierdoor zijn auditcommissies beter in staat om de accountants te gebruiken zoals eerder genoemd als ware het hun eigen 'oren en ogen'. Voor de accountant geldt dat zij hun controle-aanpak kunnen verbeteren door de inzichten van de auditcommissie mee te nemen bij de controle. Een andere ontwikkeling die de relatie tussen de auditcommissie en de accountant heeft verdiept is uitgebreide controleverklaring. In deze verklaring gaat de accountant in op de gehanteerde materialiteit, de reikwijdte van de controle en de kernpunten van de controle. De kernpunten betreffen veelal de belangrijkste door de accountant onderkende risico's. Met name hierover zie je een goed gesprek tussen de auditcommissie en de accountant. (zie ook De Bos en Strating, 2014). Ook is er in deze gesprekken aandacht voor actuele thema's als fraude, continuïteit en AQI's (zie sectie 11.3 (actualiteiten) voor meer informatie)

Samenvattend zijn in onderstaande figuur de werkzaamheden van de accountant in de binnenste cirkel weergegeven. Deze werkzaamheden zijn gebaseerd op de wettelijke controle. In de buitenste

²³⁵ Een orgaan kan worden aangewezen dat de taken van de auditcommissie uitoefent. In het bestuursverslag wordt opgave gedaan van het aangewezen orgaan en de samenstelling daarvan.

cirkel staan de verantwoordelijkheden van de auditcommissie opgenomen op het gebied van de accountantscontrole.

Figuur 11.1: Fasen van de wettelijke controle door de accountant en de verantwoordelijkheden van de auditcommissie ten aanzien van de accountant(s)controle (ontleend aan De Bos en De Jong, 2021)

11.2.5 Verantwoording en rapportage

In de Nederlandse wetgeving Boek 2 BW zijn geen voorschriften opgenomen ten aanzien van het verslag van de raad van commissarissen. De Code die wettelijk verankerd is in artikel 2:391 lid 5 BW stelt dat een verslag van de raad van commissarissen deel uitmaakt van de stukken van de vennootschap (best practice bepaling 2.3.1). In de Code zijn meerdere bepalingen opgenomen die (mede) betrekking hebben op het afleggen van verantwoording door de raad van commissarissen en welke zij, volgens de Code, in haar jaarverslag zou moeten opnemen. In de onderstaande tabel wordt aangegeven welke informatie minimaal in het verslag moet zijn opgenomen.

Verslag RvC--vereisten-op-basis-van-de-Code			
1.	Rol/raad-van-commissarissen	Verantwoording-over-de-wijze-waarop-de-raad-van-commissarissen-betrokken-was-bij-de-totstandkoming-en-toezicht-houdt-op-de-uitvoering-van-de-strategie.	BPB-1.1.1,3
2.	Personalia	Van-elke-commissaris-opgave-van-geslacht-,leeftijd-,nationaliteit-,hoofdfunctie-,nevenfuncties-voor-zover-deze-relevant-zijn-voor-de-vervulling-van-de-taak-als-commissaris-,tijdsp-;van-eerste-benoeming-,de-lopende-termijn-waarvoor-de-commissaris-is-benoemd.	BPB-2.1.1,2
3.	Benoemings- en herbenoemingstermijnen-commissarissen	Herbenoeming-na-een-periode-van-acht-jaar-wordt-gemotiveerd-in-het-verslag-van-de-raad-van-commissarissen.	BPB-2.2.2
4.	Aanwezigheid-bij-vergaderingen-raad-van-commissarissen	Het-aanwezigheidspercentage-van-elke-commissaris-bij-de-vergaderingen-van-de-raad-van-commissarissen-en-van-de-commissies.	BPB-2.4.4
5.	Verantwoording-evaluatie	i. → Op-welke-wijze-de-evaluatie-van-de-raad-van-commissarissen-,de-afzonderlijke-commissies-,en-de-individuele-commissarissen-heeft-plaatsgevonden; ii. → Op-welke-wijze-de-evaluatie-van-het-bestuur-en-de-individuele-bestuurders-heeft-plaatsgevonden;-en iii. → Wat-is-of-wordt-gedaan-met-de-conclusies-van-de-evaluaties.	BPB-2.2.8
6.	Verantwoording-onafhankelijkheid-commissarissen	Het-oordeel-van-de-raad-dat-is-voldaan-aan-de-eisen-voor-onafhankelijkheid.	BPB-2.1.10
7.	Verslag-commissies	Verslag-van-de-uitvoering-van-de-taakopdracht-van-de-commissies-in-het-boekjaar.	BPB-2.3.5
8.	Ontbreken-interne-audit-dienst	Indien-voor-de-interne-audit-functie-geen-interne-audit-dienst-is-ingericht-,beoordeelt-de-raad-van-commissarissen-jaarlijks-,mede-op-basis-van-een-advies-van-de-auditcommissie-,of-adequate-alternatieve-maatregelen-zijn-getroffen-en-beziet-of-behoefte-bestaat-om-een-interne-audit-dienst-in-te-richten-.De-raad-van-commissarissen-neemt-de-conclusies-alsmede-eventuele-aanbevelingen-en-alternatief-getroffen-maatregelen-die-daaruit-voortkomen-,op-in-het-verslag-van-de-raad-van-commissarissen.	BPB-1.3.6
Remuneratierapport			
9.	Verantwoording-uitvoering-beloningsbeleid	In-het-remuneratierapport-legt-de-raad-van-commissarissen-op-een-inzichtelijke-wijze-verantwoording-af-over-de-uitvoering-van-het-beloningsbeleid.-Het-rapport-wordt-geplaatst-op-de-website-van-de-vennootschap.	Principe-3.4
10.	Remuneratierapport	De-remuneratiecommissie-bereidt-het-remuneratierapport-voor.-In-dit-rapport-wordt-,naast-hetgeen-de-wet-vereist-,op-inzichtelijke-wijze-in-ieder-geval-verslag-gedaan: i. → van-de-wijze-waarop-het-bezoldigingsbeleid-in-het-afgelopen-boekjaar-in-praktijk-is-gebracht; ii. → van-de-wijze-waarop-de-uitvoering-van-het-beloningsbeleid-bijdraagt-aan-lange-termijn-waardecreatie; iii. → dat-scenarioanalyses-in-overweging-zijn-genomen; iv. → van-de-beloningsverhoudingen-binnen-de-vennootschap-en-de-met-haar-verbonden-onderneming-en-indien-van-toepassing-de-wijzigingen-in-deze-verhoudingen-in-opzichte-van-voorgaande-boekjaar; v. → indien-een-bestuurder-een-variabele-beloning-ontvangt-,de-wijze-waarop-deze-beloning-bijdraagt-aan-lange-termijn-waardecreatie-,de-vooraf-vestigde-en-meetbare-prestatiecriteria-waarvan-de-variabele-beloning-afhankelijk-is-gesteld-en-de-relatie-tussen-de-beloning-en-de-prestatie;-en vi. → indien-een-(voormalig)-bestuurder-een-ontslagvergoeding-ontvangt-,de-reden-voor-deze-vergoeding.	BPB-3.4.1

Tabel 11.1: Minimale informatie verantwoordingsverslag de raad van commissarissen

Uit de tabel blijkt dat de raad van commissarissen van elk van de commissies een verslag van de beraadslagingen en bevindingen ontvangt. In het verslag van de raad van commissarissen doet de raad verslag van de uitvoering van de taakopdracht van de commissies in het boekjaar (best practice bepaling 2.3.5).

Daarnaast worden ook de evaluatie van de raad van commissarissen als geheel en de commissies afzonderlijk en de verantwoording daarover genoemd (best practice bepaling 2.2.6/2.2.8) en de aanwezigheid bij vergaderingen (best practice bepaling 2.4.4).

11.3 Auditcommissies in de praktijk

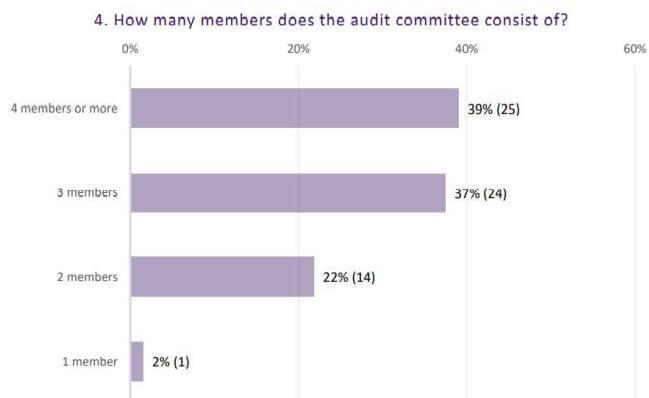
Op basis van onderzoek onder commissarissen van Nederlandse OOB's door AFM (gepubliceerd in februari 2021)²³⁶ blijkt dat bij de grote meerderheid van de beursgenoteerde ondernemingen sprake is van een aparte auditcommissie. Aan de commissaris is gevraagd of de raad van commissarissen

²³⁶ AFM rapport over auditcommissies -

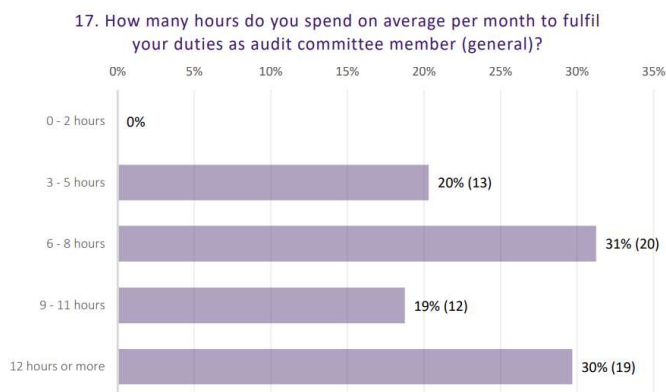
<https://www.afm.nl/~/profmedia/files/doelgroepen/effectenuitgevende-ondernemingen/auditcommissies/rapport-auditcommissies-februari-2021.pdf?la=nl-NL>

aparte commissies heeft ingesteld. 13% van de commissarissen geeft aan dat er geen auditcommissies is ingesteld. Enkele jaren geleden (2015) lag dit percentage op 23%²³⁷.

Op basis van het AFM onderzoek onder commissarissen zijn in de figuren hierna cijfers opgenomen over de omvang, urenbesteding en aantal audit committee meetings per jaar. Vergelijkende cijfers voor deze karakteristieken zijn nog niet beschikbaar. Gezien de toenemende verantwoordelijkheden van de auditcommissie in de afgelopen jaren is het de verwachting dat de tijdsbesteding en mogelijk het aantal leden en aantal meetings verder zal toenemen.

Figuur 11.2: omvang audit committees Nederlandse OOB's (AFM, 2021)

Figuur 11.3: urenbesteding leden audit committees Nederlandse OOB's (AFM, 2021)

Figuur 11.4: aantal leden audit committees Nederlandse OOB's (AFM, 2021)

²³⁷ Lückcrath en De Bos (2015).

Voor niet-beursgenoteerde ondernemingen zien wij in de praktijk ook dat steeds vaker een auditcommissie is ingesteld. Er is (nog) geen onderzoek beschikbaar naar de aanwezigheid en ontwikkelingen rondom de rol van auditcommissies bij niet beursgenoteerde entiteiten en instellingen. Echter, zeker voor organisaties van enige omvang en die in een complexe omgeving opereren lijkt een auditcommissie als adviesorgaan van de raad van commissarissen voor de hand liggend. Voor wat betreft de samenstelling kan gedacht worden aan drie tot vier leden waarvan tenminste één lid financieel deskundig is. Zeker gezien de ontwikkelingen rondom ESG, bijvoorbeeld de eerder genoemde duurzaamheidsrapportage richtlijnen van de EU (CSRD) welke ook voor 'grote' ondernemingen gaan gelden, wordt de aanwezigheid van een auditcommissie belangrijker. In ieder geval moet er voldoende (financiële) kennis aanwezig zijn bij de raad van commissarissen om goed toezicht te houden.

11.4 Actualiteiten - auditcommissie en de accountant

In deze laatste sectie gaan wij in op een aantal ons inziens relevante onderwerpen voor auditcommissies:

- De communicatie tussen de accountant en de auditcommissie (11.4.1)
- De auditcommissie en onafhankelijkheid (11.4.2)
- De rol van de externe accountant bij de naleving van de Code (11.4.3)
- De rol van de auditcommissie t.a.v. de auditkwaliteit (11.4.4)
- De rol van de auditcommissie ten aanzien van ESG (11.4.5)
- De rol van de auditcommissie bij risicomanagement en interne beheersing (11.4.6)
- De uitbreiding van de controleverklaring van de accountant en aanzien van fraude en continuïteit (11.4.7)
- Cybersecurity (11.4.8)
- De rol van de externe toezichthouder met betrekking tot de auditcommissie (11.4.9)

11.4.1 Communicatie accountant en auditcommissie

Een belangrijke taak van accountants is het communiceren over hun eigen rol, de werkzaamheden en de conclusies die daaruit volgen²³⁸. De communicatie tussen de accountant en de commissarissen/leden van de auditcommissie blijkt van toegevoegde waarde voor het houden van adequaat toezicht. De Bos, de Jong en Strating publiceerden in 2020²³⁹ de resultaten van een onderzoek naar de percepties door commissarissen van de communicatie door de accountant. Het onderzoek was gevoed door een enquête, rondetafelbijeenkomsten, praktijkervaringen en interviews met commissarissen/auditcommissie leden. De belangrijkste bevindingen zijn de volgende.

Schriftelijke communicatie

Op basis van het onderzoek blijkt dat de opzet en inhoud van de schriftelijke rapportages van de accountant (controleplan, rapport met tussentijdse observaties, accountantsverslag en controleverklaring) voldoen aan de behoeften en verwachtingen van de raad van commissarissen en de auditcommissie. Geconstateerd kan worden dat alle respondenten positief zijn over de toegevoegde waarde van de schriftelijke communicatie door de accountant voor hun toezichthoudende rol en dat de schriftelijke rapportages als voldoende kritisch worden beschouwd. Punt van aandacht is evenwel dat de accountant weg moet blijven van hetgeen het bestuur al aan de

²³⁸ Hijink, Noorloos, Rietveld en in 't Veld (2019).

²³⁹ De Bos, Auke, Martijn de Jong en Henk Strating (2020).

auditcommissies rapporteert. Commissarissen verlangen vooral nieuwe informatie over de uitkomsten van de werkzaamheden en de daaruit resulterende bevindingen.

Mondelinge communicatie

De geïnterviewde commissarissen/leden van de auditcommissie zijn ook duidelijk over de importantie van de mondelinge toelichtingen door de accountant; er zit voor de raad van commissarissen en auditcommissie veel toegevoegde waarde in de mondelinge communicatie door de accountant. De mening van de professional bij de schriftelijke communicatie is belangrijk, en gaat in het algemeen verder dan de schriftelijke communicatie. De commissarissen zijn niet alleen positief over de aanwezigheid van de accountant bij vergaderingen, maar ook uitermate te spreken over de private sessies met de accountant: 100% van de commissarissen ziet de toegevoegde waarde in van deze sessies (38% eens en 62% zeer eens). Deze blijken onmisbare contactmomenten te vormen tussen de accountant en de raad van commissarissen dan wel de auditcommissie. Uit het onderzoek blijkt tevens dat gevoelige onderwerpen, zoals 'fraude' en 'non-compliance' nog beperkt terugkomen in de communicatie tussen de accountant en de commissaris. Hier hebben zowel de accountant als de commissaris een rol te spelen. Wij vinden het belangrijk dat accountants proactief communiceren over hun rol en werkzaamheden met betrekking tot deze onderwerpen. Als dit niet gebeurt, zou de commissaris daarop moeten aandringen. Ten aanzien van de vraag of accountants hun bevindingen ook met het publiek zouden moeten delen is het beeld wisselend. De commissarissen vinden dat de verantwoordelijkheid voor de transparantie eerder bij het bestuur of de raad van commissarissen/auditcommissie ligt dan bij de accountant zelf. Een aantal commissarissen geeft aan dat meer transparantie over de bevindingen van de accountant wenselijk is, maar dan wel via het bestuur of de raad van commissarissen/auditcommissie. De commissarissen geven aan dat de accountant wel via het opnemen van bepaalde kernpunten in de controleverklaring belangrijke issues uit de controle onder de aandacht zouden kunnen brengen. Wij willen benadrukken dat transparantie over belangrijke risico's en issues een gezamenlijk verantwoordelijkheid is van bestuur, commissarissen en accountant. Primair verantwoordelijk voor de verslaggeving (jaarrekening en bestuursverslag) is het bestuur, de accountant is verantwoordelijk voor de transparantie over zijn werkzaamheden en uitkomsten en zal voor de relevante onderzochte thema's verwijzen naar de jaarrekening en eventueel het bestuursverslag. Tenslotte is de raad van commissarissen verantwoordelijk om transparant te zijn over de wijze waarop zij toezicht hebben gehouden.

Communicatiemodel

Op basis van een enquête, de ronde tafelbijeenkomsten, praktijkervaringen en interviews met commissarissen wordt een praktische invulling gegeven aan de wet- en regelgeving. Dit heeft geresulteerd in een communicatiemodel accountancy, zie figuur 11.1. Hoewel de verschillende contactmomenten per fase door veel accountants al worden gebruikt, bevat dit model alle stappen in een schematische weergave. Door het model als uitgangspunt te gebruiken, wordt bereikt dat geen moment wordt overgeslagen en dat elke communicatiemijlpaal een onmisbare plek in het controleproces krijgt. Het model volgt de opeenvolgende fasen van de accountantscontrole:

- Deze start met de planningsfase waarin het controleplan wordt opgesteld, besproken met het bestuur en vervolgens wordt voorgelegd aan de raad van commissarissen. Uit het onderzoek blijkt dat voor deze laatste het controleplan een belangrijk hulpmiddel is bij het inrichten van hun interne toezichtsrol.
- In de uitvoerende fase van de controle rapporteert de accountant over tussentijdse bevindingen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om bevindingen ten aanzien van de werking van de interne beheersing en uitkomsten van data-analyse. Deze communicatie blijkt in de praktijk steeds vaker op een continue basis plaats te vinden; bijvoorbeeld per kwartaal in plaats van één jaarlijkse managementletter.

- Een mondelinge toelichting aan de auditcommissie tijdens vergaderingen vindt frequent plaats, daarnaast heeft deze private sessies met de accountant. Ook deze vinden meerdere keren gedurende het controlejaar plaats. Op basis van ons onderzoek blijkt dat voor de auditcommissie de mening van de professional een duidelijke plaats heeft in de communicatie tussen beiden.
- In de afrondende fase vindt eveneens schriftelijke en mondelinge communicatie plaats. Op basis van de enquête blijkt dat de schriftelijke communicatie van de accountant bijdraagt aan het uitvoeren van de rol en verantwoordelijkheden als commissaris.
- De externe mondelinge communicatie door de accountant in de algemene vergadering van aandeelhouders vormt het sluitstuk van de communicatiecyclus. Aangezien dit het enige moment is waarop de accountant rechtstreeks communiceert met de aandeelhouders is een goede afstemming met bestuur en commissarissen van belang om de bevraging van de accountant, binnen zijn rol en verantwoordelijkheid, van toegevoegde waarde te laten zijn.

Tabel 6. Communicatiemodel Accountancy.

Fase	Communicatie door de accountant	Timing/ frequentie	Vorm	Bestuur	Auditcommissie	Raad van commissarissen	Aandachtspunten
Planning	Controleplan	Een keer per jaar – voor aanvang van de controle	Schriftelijk	Voorbespreken controleplan inclusief scope, reikwijdte, geïntegreerde kernpunten, materialiteit en budget	Voorstel bespreken met en goedkeuren door auditcommissie	Auditcommissie informeert raad van commissarissen	• Input en discussie met en door auditcommissie van belang voor goede werking governance en onafhankelijkheid van de accountant
Uitvoering	Rapport / update presentatie met tussentijdse bevindingen inclusief data-analyse (continue controle – continue communicatie)	Afhankelijk van behoefte/noodzaak (meestal minimaal een keer per jaar/vak ieder kwartaal ('board report') – gedurende het boekjaar	Schriftelijk/ Mondeling	Voorbespreken bevindingen en formuleren actieplan inclusief tijdslijn	Bespreken bevindingen/ impact en acties met auditcommissie	Auditcommissie rapporteert bevindingen aan raad van commissarissen	• Waar mogelijk/gewenst is de onderneming transparant over de bevindingen van de accountant
	Private sessie tussen accountant en auditcommissie	Meerdere keren gedurende het jaar – rondom auditcommissie vergaderingen	Mondeling	–	Bespreking tussen accountant en (voorzitter) auditcommissie buiten aanwezigheid van bestuur	–	• De accountant is open en kritisch en durft ongedocumenteerde observaties (inclusief 'zachtere' onderwerpen) te bespreken • Een kwalitatief goede vertrouwensrelatie tussen de accountant en degene die belast zijn met governance is cruciaal
Afronding en conclusie	Accountantsverslag	Een keer per jaar – Na afloop van het boekjaar	Schriftelijk	Voorbespreken bevindingen en conclusie controlewerkzaamheden	Bespreken bevindingen en impact daarvan met auditcommissie	Auditcommissie rapporteert bevindingen en conclusies aan raad van commissarissen	• Het accountantsverslag bevat alleen nieuwe informatie (geen herhaling) tov: de info van de onderneming
	Private sessie tussen accountant en raad van commissarissen	Eén keer per jaar – rondom raad van commissarissen vergadering waarin jaarstukken worden besproken	Mondeling	–	–	Bespreking tussen accountant en raad van commissarissen buiten aanwezigheid van bestuur.	• De raad van commissarissen heeft een zelfstandige verantwoordelijkheid ten aanzien van de jaarstukken en de rol van de accountant daarbij inclusief de aansturing van de accountant. De raad van commissarissen maakt gebruik van de auditcommissie maar hoort ook een eigen mening te vormen en daarover te communiceren met de accountant
	Controleverklaring	Een keer per jaar – na afloop van het boekjaar	Schriftelijk	Voorbespreken key audit matter en conclusies	Bespreken kernpunten en conclusies met auditcommissie	Auditcommissie rapporteert kernpunten en conclusies aan raad van commissarissen	• De controleverklaring zou geen 'nieuwe' informatie moeten bevatten. Ten behoeve van transparantie over de verantwoordelijkheden zou er een rode draad moeten zijn van controleplan, de jaarrekening naar het bestuursverslag, verslag van de raad van commissarissen en de uitgebreide controleverklaring van de accountant
	Algemene vergadering van aandeelhouders – presentatie en beantwoording van vragen	Na deponering van de jaarstukken en na afronding van de controle	Mondeling	Afstemming presentatie, ontheffing geheimehouding en beantwoording van (geïntegreerde) vragen	–	–	Afstemming met de voorzitter van de raad van commissarissen (in de rol als voorzitter van Algemene Vergadering van aandeelhouders)

Tabel 11.2: Communicatiemodel accountancy

Het model behandelt per fase van de accountantscontrole de communicatie, inclusief timing, frequentie en vorm daarvan, met het bestuur, de auditcommissie en de raad van commissarissen. De aandachtspunten zoals die blijken uit het onderzoek zijn ook in de tabel verwerkt.²⁴⁰

11.4.2 Auditcommissie en onafhankelijkheid

Ten aanzien van de onafhankelijkheid van de accountant en de rol van de auditcommissies daarin speelt ook het Besluit een rol. Conform het Besluit hebben auditcommissies ook een rol in de beoordeling van de onafhankelijkheid van de externe accountant (artikel 2 lid e). In Nederland kennen we internationaal gezien een van de meest strenge en complexe onafhankelijkheidsregels voor de externe accountant. Zo kent de Nederlandse wet een adviesverbod voor accountants die

²⁴⁰ Bovenstaande samenvatting in combinatie met het volledige artikel van De Bos, De Jong en Strating (2020) (inclusief het model) kan de door de commissarissen gewenste en door de maatschappij verwachte communicatie door de accountant verder stimuleren.

OOB's²⁴¹ controleren²⁴², hetgeen inhoudt dat indien de accountant de jaarrekening controleert geen andere (advies) diensten mag aanbieden. De Europese regels zijn minder stringent en laten bepaalde dienstverlening (onder voorwaarden) wel toe. Verder geldt dat in Nederland OOB's iedere tien jaar van accountantsorganisatie moeten wisselen²⁴³ en dat een externe accountant (de eindverantwoordelijke accountant) deze rol mag vervullen maximaal vijf jaar²⁴⁴. Dit zijn de wettelijke regels voor accountants bij OOB's, voor accountants bij niet-OOB's gelden minder vergaande regels. Deze regels zijn terug te vinden in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten van de Nederlands Beroepsorganisatie voor Accountants (NBA). In deze Verordening wordt ook aangegeven wanneer een accountant in overleg met de auditcommissie en/of rvc moet gaan. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er sprake is van een onafhankelijkheidsovertreding. Ook voor deze regels geldt dat zij internationaal gezien vergeleken een van de meest gedetailleerde en vergaande regels betreffen.

Verwijzend naar paragraaf 11.2.4 wordt nogmaals het belang benadrukt dat de auditcommissie verantwoordelijk is voor deze selectie van de accountant en dat zij tenminste twee accountants dient voor te dragen, waarbij een gemotiveerde voorkeur wordt uitgesproken.

11.4.3 Rol van de externe accountant bij de naleving van de Code

Tijdens het tot stand brengen van de wettelijk verankering van de Code is de reikwijdte van de toetsing van de corporate governance verklaring door de accountant, waarvan de naleving van de Code onderdeel uitmaakt, gewijzigd van een aanwezigheidsstoets (voor de meeste onderdelen) naar een verenigbaarheidsstoets voor alle onderdelen van de verklaring²⁴⁵. De aanwezigheidsstoets houdt in dat de accountant nagaat of hetgeen in de verklaring moet worden vermeld ook daadwerkelijk is opgenomen. De verenigbaarheidsstoets betekent dat de accountant nagaat of het bestuursverslag (inclusief de corporate governance verklaring) conform de wettelijke eisen is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en de accountant onderzoekt of er in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving materiële onjuistheden zijn opgenomen (zie NV COS720). Eventuele bevindingen rapporteert de accountant aan 'those charged with governance', waaronder de auditcommissie. Volgens de Commissie Corporate Governance zou een verenigbaarheidsstoets niet direct moeten leiden tot een uitbreiding van de werkzaamheden van de externe accountant. In de praktijk zien wij dat dit wel degelijk tot uitbreiding van werkzaamheden leidt, zeker in de situatie dat materiële onjuistheden worden gesignaleerd. Doordat - anders dan bij de controle van de jaarrekening - niet verder is uitgewerkt is wat de accountant precies moet doen, is er ons inziens sprake van een onwenselijke situatie. Op basis van de standaarden zijn de werkzaamheden beperkt (de accountant controleert niet en geeft geen zekerheid), terwijl de verwachtingen van belanghebbenden vaak verder gaan.

11.4.4 Rol van de auditcommissie t.a.v. auditkwaliteit

Het is van belang dat de auditcommissie in haar toezichthoudende rol zich een oordeel kan vormen over het functioneren van de externe accountant, het beoordelen van de audit kwaliteit. Dit kan op verschillende manieren.

Transparantieverlagen

²⁴¹ OOB definitie: In artikel 1, eerste lid, onder I

Wta. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0020368/1/Hoofdstuk11/Afdeling111/Artikel11/>

²⁴² Artikel 24b Wet toezicht accountantsorganisaties.

²⁴³ Zie Besluit toezicht accountantsorganisaties – nota van toelichting.

²⁴⁴ Artikel 24 Wet toezicht accountantsorganisaties.

²⁴⁵ Monitoring Commissie Corporate Governance Slotdocument - December 2017.

Een voorbeeld van het inzichtelijk maken van de audit kwaliteit is het door de accountantsorganisaties beschikbaar maken van een transparantieverlag²⁴⁶. Op deze manier wordt het ook voor de auditcommissie inzichtelijk wat de accountantsorganisatie doet aan het verder verbeteren van de audit kwaliteit.

*Audit Quality Indicators (AQI's)*²⁴⁷

Voor meerdere partijen in de keten, waaronder de auditcommissie kunnen AQI's toegevoegde waarde hebben. Auditcommissies hebben verantwoordelijkheden ten aanzien van de aanstelling en het beoordelen van het functioneren van de accountant. De toegevoegde waarde van AQI's voor auditcommissies in het vervullen van deze rol lijkt onmiskenbaar. Het is van belang dat de auditcommissie in haar toezichthoudende rol zich een oordeel kan vormen over het functioneren van de externe accountant en het beoordelen van de controlekwaliteit.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) onderzoekt de rol van auditcommissies van OOB's bij het selecteren van een accountantsorganisatie en het monitoren van diens wettelijke controle. Met de in het opgenomen observaties en aanbevelingen wil de AFM auditcommissies versterken in de uitvoering van deze rol. Uit het onderzoek blijkt onder andere dat er ruimte voor verbetering is ten aanzien van het monitoren van de accountantscontrole. Zo kan de auditcommissie nadrukkelijker toezien op de onafhankelijkheid van de accountant(s)organisatie) en de opvolging van aanbevelingen van de accountant aan de onderneming.

AQIs lijken een rol te kunnen vervullen in het opvolgend van de bevindingen en aanbevelingen van de AFM. AQIs kunnen bijdragen aan:

- Duidelijkheid omtrent verwachtingen ten aanzien van / invulling van controlekwaliteit
- De kennis en betrokkenheid bij het proces van de accountantscontrole door de auditcommissie
- Interactie tussen auditcommissie en accountant, daarnaast met bestuur en commissarissen
- Informatievoorziening aan de auditcommissie van kwalitatieve en kwantitatieve informatie ter beoordeling van het functioneren van de accountant.

... en daarmee aan de kwaliteit van de controle. Er is in de praktijk op dit moment geen lijst met de 'beste' of 'standaard' AQI's.

Wij zijn van mening dat AQI's van waarde zijn als auditcommissies deze specifiek maken voor de vijf fases van de controle. In Canada is dat reeds gebeurd, het MAB artikel van De Bos en De Jong (2021) hebben wij dit uitgewerkt voor de Nederlandse situatie. De AQI's zijn opgesteld ter ondersteuning aan het creëren van maatwerk bij de verantwoordelijkheden van de auditcommissie. De auditcommissie-AQI's zijn, op basis van het Canadese model, onderverdeeld in AQI's ten aanzien van vijf onderwerpen:

1. engagement team indicators;
2. audit executive indicators;
3. management indicators;
4. firm level indicators;
5. client service indicators.

Per onderwerp zijn meerdere indicatoren geïdentificeerd die auditcommissies kunnen ondersteunen bij het vervullen van hun verantwoordelijkheden ten aanzien van de accountant. Per indicator is een voorbeelddefinitie van een AQI opgenomen. In dit artikel worden de 'Canadese' indeling en voorbeelden gehanteerd als basis om te identificeren welke AQI's auditcommissies kunnen

²⁴⁶ <http://jaarverslag.ey.nl/transparency+report/bericht+van+de+voorzitter+van+het+bestuur.html>

²⁴⁷ Gebaseerd op De Bos en De Jong (2021).

ondersteunen bij het uitvoeren van hun verantwoordelijkheden op basis van de Nederlandse wet- en regelgeving (zie de figuur in 11.2.4 - verantwoordelijkheden auditcommissie op basis van de Nederlandse wet- en regelgeving)

1. De 'engagement team indicators' zeggen iets over de kwaliteit en samenstelling van het controleteam. Dit kan worden gezien als een randvoorwaarde voor een goede controle.
2. De 'audit execution indicators' zeggen iets over de wijze van uitvoering van de controle. Bijvoorbeeld: hoeveel tijd is aan welke risico's besteed, hoe is de voortgang van de controle, worden deadlines gehaald en is er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van specialisten. Via deze indicatoren kan de auditcommissie een beter beeld krijgen van de belangrijke issues.
3. De 'management indicators' zeggen iets over de kwaliteit van de interne beheersing van de organisatie die wordt gecontroleerd. In hoeverre is het bestuur van de organisatie 'in control' en worden bevindingen opgevolgd. Deze indicatoren hebben niet direct betrekking op de accountant, maar zijn wel van invloed op de controlekwaliteit. Het benadrukt nog eens de ketenverantwoordelijkheid. Als de interne beheersing niet op orde is, dan heeft dat direct impact op de aard en diepgang van de werkzaamheden van de accountant en mogelijk op de kwaliteit van de uitkomst.
4. De 'firm level indicators' zeggen iets over de kwaliteit van de accountantsorganisatie. Bijvoorbeeld: wat zijn de uitkomsten van de inspecties en de opvolging ervan van de toezichthouders zoals AFM en PCAOB, maar ook bijvoorbeeld de NBA, Auditdienst Rijk, onderwijsinspectie, inspectie van de Nederlandse Zorgautoriteit en het Commissariaat van de Media en hoe wordt er met de uitkomsten omgegaan, wordt er van geleerd? Maar ook hoe is er geborgd dat de accountantsorganisatie onafhankelijk is en hoe de toon aan de top is? Indien er bevindingen zijn worden deze geanalyseerd en geremedieerd (afhankelijk van de ernst). Daarnaast worden bevindingen en root cause analysis meegenomen in de trainingen van de accountants. De combinatie van 'engagement team indicators' en 'firm level indicators' geven, naast elkaar, inzicht in de kwaliteit van de accountantsorganisatie en het controleteam, zeker als deze over meerdere jaren worden getoond en waar mogelijk sectorspecifiek kunnen worden vergeleken.
5. De 'client service indicators' zeggen iets over de kwaliteit van de communicatie en de toegevoegde waarde van de accountant zoals deze wordt waargenomen door, onder meer, het bestuur en de commissarissen. Het gaat hierbij niet alleen om het delen van (tussentijdse) uitkomsten van de controle, maar ook om het tijdig informeren over belangrijke ontwikkelingen.

Zoals bij alle indicatoren is een kwalitatieve beoordeling van deze indicatoren van groot belang. Er moet op zoek gegaan worden naar relatieve betekenis van én de ontwikkeling van de AQI in de tijd. Daarnaast moet de AQI in perspectief worden gezet worden, wat is het verhaal achter het cijfer? Ook worden AQI's waardevoller als er relaties worden gelegd. Voorlopig kan geconcludeerd worden dat AQI's voor auditcommissies meer ondersteunend zijn dan cruciaal. De AQI's vergroten de informatievoorziening naar de auditcommissie voor het uitvoeren van hun taken en het nemen van beslissingen ten aanzien van de accountant, maar lijken (nog) geen alomvattend wondermiddel.

11.4.5 Rol van de auditcommissie ten aanzien van ESG

Internationaal is het rapporteren over duurzaamheid in een stroomversnelling gekomen. De Europese Commissie kiest er met nieuwe vereisten voor duurzaamheidsverslaggeving voor om de EU *Green Deal* (zie ook paragraaf 10.1) kracht bij te zetten en te realiseren. Eind april 2021 publiceerde de EU daartoe een voorstel inzake de rapportage over corporate sustainability (CSR). Dit voorstel zal een grote verandering betekenen en is een belangrijke volgende stap in het meten en rapporteren van ESG informatie. De eisen van de Europese Unie (EU) inzake duurzaamheidsverslaggeving zullen worden uitgebreid tot alle grote ondernemingen²⁴⁸ en

²⁴⁸ Activa minimaal €20 miljoen, omzet minimaal €40 miljoen per jaar, meer dan 250 FTE in Nederland

beursgenoteerde ondernemingen met aandelen genoteerd in de EU. Dit betekent dat in Nederland 1700 ondernemingen duurzaamheidsinformatie op dienen te nemen. Volgens het voorstel moeten ondernemingen (naast informatie over milieu, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping) in het bestuursverslag gaan rapporteren over:

- Beschrijving van het business model en de strategie
- Beschrijving van de duurzaamheidsbeleid en doelstellingen en de voortgang daarop.
- Belangrijkste risico's etc.

Het gaat hierbij om toekomstige en retrospectieve, kwalitatieve en kwantitatieve informatie²⁴⁹.

Het is belangrijk om te realiseren dat er nog geen standaarden zijn voor de rapportages en dat die op korte termijn worden ontwikkeld door de European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG)²⁵⁰ om ondernemingen in staat te stellen om in de verslaggeving over het boekjaar 2023 te rapporteren.

Ook is het goed om te realiseren dat de Europese Commissie voorstel dat de duurzaamheidsinformatie voorzien moet worden van controleverklaring door een accountant. Er wordt nu, in eerste instantie, gesproken over een beperkte mate van zekerheid (niveau beoordelingsverklaring), maar verwacht wordt dat er op termijn gegaan wordt naar dezelfde zekerheid als bij een controleverklaring.

De CSRD breidt de reikwijdte van de verantwoordelijkheden van de auditcommissie met betrekking tot duurzaamheidsverslaggeving en de onderliggende risicomanagement- en interne-controlesystemen aanzienlijk uit. De wijzigingen in artikel 39 van de auditrichtlijn zijn duidelijk, de auditcommissie dient onder meer:

- a) het leidinggevende of toezichthoudende orgaan van de gecontroleerde entiteit te informeren over de uitkomst van de wettelijke controle en over de uitkomst van de assurance van de duurzaamheidsverslaggeving en toelichten hoe de wettelijke controle en de assurance van de duurzaamheidsverslaggeving hebben bijgedragen aan de integriteit van de financiële en duurzaamheidsverslaggeving en wat de rol van de auditcommissie in dat proces was;
- b) toezicht te houden op het proces van financiële en duurzaamheidsverslaggeving, met inbegrip van het digitale verslagleggingsproces en het proces dat de onderneming heeft uitgevoerd om de gerapporteerde informatie te identificeren en aanbevelingen of voorstellen in te dienen om de integriteit ervan te waarborgen
- c) toezicht te houden op de doeltreffendheid van de interne kwaliteitscontrole- en risicobeheersystemen van de onderneming en, in voorkomend geval, haar interne audit functie, met betrekking tot de financiële en duurzaamheidsverslaggeving van de gecontroleerde entiteit, met inbegrip van haar digitale verslaggeving, zonder haar onafhankelijkheid in het gedrang te brengen
- d) de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening en de waarborging van de jaarlijkse en geconsolideerde duurzaamheidsverslaggeving te monitoren, met name de prestaties ervan, rekening houdend met eventuele bevindingen en conclusies van de toezichthouder
- e) het beoordelen en monitoren van de onafhankelijkheid van de externe accountant of auditkantoren, en met name van de gepastheid van het leveren van niet-controlediensten aan de gecontroleerde entiteit
- f) verantwoordelijk te zijn voor de procedure voor de aanbeveling en selectie van de externe accountant

²⁴⁹ [Corporate sustainability reporting | European Commission \(europa.eu\)](#)

²⁵⁰ [Sustainability reporting standards roadmap - EFRAG](#)

In het Europese voorstel krijgt de auditcommissie een specifieke verantwoordelijkheid, namelijk het borgen van de kwaliteit van de verslaggeving en de assurance daarbij. Voor de commissaris en lid van de auditcommissie is het belangrijk om vast te stellen of de organisaties waar hij of zij toezicht houdt voldoende duurzaam bezig zijn en of deze organisaties klaar zijn en kunnen opschalen voor de nieuwe rapportageverplichtingen en bijbehorende assurance. Ook is de relatie tussen de auditcommissie en de accountant van groot belang, ook ten aanzien van duurzaamheid kan de accountant de bondgenoot van de auditcommissie zijn.

11.4.6 Rol van de auditcommissie bij risico management en interne beheersing

Een van de aanbevelingen van de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) uit januari 2020 was om verder onderzoek te doen naar de versterking van de verantwoordelijkheid van gecontroleerde entiteiten zelf rondom de accountantscontrole en de jaarverslaggeving, waaronder bijvoorbeeld nut en noodzaak van een ‘in control statement’²⁵¹. De CTA erkende dat verslaggeving tot stand komt in een keten en dat de gehele keten nodig is om kwaliteit van verslaggeving en controle te verhogen – daar zijn gebruikers uiteindelijk werkelijk bij gebaat. De Universiteit Leiden heeft vervolgens op verzoek van destijds demissionair minister Hoekstra wetenschappelijk onderzoek²⁵² uitgevoerd. Op basis van dat onderzoek adviseert de Universiteit Leiden onder meer om alle grote ondernemingen jaarlijks een Verklaring omtrent Risicobeheersing (VOR) op te laten nemen (als onderdeel van het bestuursverslag). Daarmee verklaart het bestuur in hoeverre de onderneming beschikt over adequate risicobeheersings- en controlesystemen op het gebied van de operationele, compliance- en verslaggevingsrisico’s. De externe accountant zou bij de VOR een beoordelingsverklaring moeten afgeven.

De Minister erkent de waarde van een dergelijk statement, maar was vooralsnog niet geneigd wetgeving aan te passen of nieuwe wetgeving hiervoor te introduceren en heeft de Monitoring Commissie Corporate Governance Code gevraagd de voorstellen en nadere inbedding in de Code verder te bekijken. Ter illustratie: in het VK is deze zomer in het consultatiepaper ‘Restoring trust in audit and corporate governance’²⁵³ ook een voorstel gedaan voor ‘UK SOx’ (gecentreerd rond ‘internal controls’). Op Europees niveau loopt momenteel een consultatie waarin ook de wenselijkheid van meer transparantie door ondernemingen en de introductie van een in control statement wordt voorgelegd.

Juist de introductie van een in-control-statement zal bijdragen aan de kwaliteit van de (financiële) verslaggeving, zie ook De Bos en Gortemaker (2021).

Concluderend kan worden gesteld dat de verwachtingen van belanghebbenden op het gebied van risicomanagement en interne beheersing alleen maar zullen toenemen. Dat alle partijen in de keten (bestuur, commissarissen, accountant en toezichthouder) daar een grotere rol in gaan spelen is evident. De roep om transparantie door de ondernemingen neemt toe; de auditcommissie kan en zal daar een belangrijke bijdrage aan leveren door kritisch te zijn op de verantwoording door het bestuur en helder te communiceren over haar eigen rol en toegevoegde waarde. Of het, op korte termijn, zal komen tot een expliciete verklaring rondom risico management en interne beheersing is vooralsnog onduidelijk, echter dit onderwerp verdient de nodig aandacht van de auditcommissie, zeker ook gezien de additionele verantwoordelijkheden ten aanzien van duurzaamheidsinformatie zoals besproken in 11.3.6. Ook ten aanzien van risico-management en interne beheersing is het samenspel tussen auditcommissie en accountant belangrijk; afzonderlijk en samen kunnen zij een bijdrage leveren aan het versterken van de verantwoordingsketen.

²⁵¹ De Groot en Hijink (2020) .

²⁵² Universiteit Leiden – versterking verantwoordingsketen, Rapport, Rijksoverheid.nl

²⁵³ [Restoring trust in audit and corporate governance - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk/government/consultations/restoring-trust-in-audit-and-corporate-governance)

11.4.7 Uitbreiding controleverklaring ten aanzien van fraude en continuïteit

In de veranderagenda audit 2021-2023 van NBA's stuurgroep publiek belang²⁵⁴ bestaat een duidelijke plaats voor de onderwerpen fraude en continuïteit. Er zijn voor deze topics twee specifieke werkgroepen opgericht. De werkgroepen richten zich op de 'problematiek' die wordt ervaren op deze twee gebieden, waarbij met name speelt dat gebruikers zich niet goed bediend voelen (bijvoorbeeld doordat fraudes niet (tijdig) zijn ontdekt of niet gewaarschuwd is voorafgaand aan een faillissement), dan wel een uiteenlopend idee bestaat over de huidige en beoogde rol van de accountant. Er wordt ingezet op zaken als verdere communicatie / educatie, versterken van de keten, maar ook mogelijke innovatie en/of aanpassing van de scope van de controle. Eén project betreft uitbreiding van de controleverklaring, voor alle (jaarrekening)controles, met een sectie specifiek rond fraude en een sectie specifiek rond continuïteit. Dit is een belofte die de NBA in september 2019 aan de Tweede Kamer heeft gedaan. Op die manier wordt duidelijker wat de accountant op deze gebieden heeft gedaan. De accountant gaat in de controleverklaring meer aandacht besteden aan fraude en continuïteit. De accountant gaat uitleg geven over geïdentificeerde risico's, uitgevoerde werkzaamheden en (eventueel) de uitkomsten daarvan en/of belangrijke waarnemingen, dat mag ook als onderdeel van een KAM of paragraaf ter benadrukking). In Nederland wordt hiermee een inhaalslag gemaakt, bijvoorbeeld in het Verenigd Koninkrijk wordt reeds veel meer toegelicht door bedrijven en accountants. In Nederland zelf bestaan momenteel ook grote verschillen tussen wat (en hoeveel) bedrijven toelichten.

Ten aanzien van fraude en continuïteit bestaat een duidelijke rol voor bedrijven en hun toezichtsorganen zelf. De auditcommissie heeft daar een belangrijke (leidende) rol in. Concreet kunnen auditcommissies aan de slag met de volgende acties:

- Bediscussiëren wat bedrijven nu doen aan (fraude) risicobeheersing, wat zij daarover vastleggen cq. hoe formeel dat gaat en wat zij daarover extern rapporteren (met formele assessments worden grondige(r) analyses afgedwongen en gelijk de basis gelegd voor externe rapportering)
- Zichzelf de vraag stellen in hoeverre de raad van commissarissen zich momenteel al met deze onderwerpen bezighouden, hoe formeel/professioneel dat binnen ondernemingen al is.
- Krijgen commissarissen en met name leden van de auditcommissies voldoende informatie van management en de accountant op deze onderwerpen?
- Discussie voeren over de inhoud van rapportage door bedrijven en/of accountant: moet dit een beschrijving van daadwerkelijke acties/casussen omvatten (bijvoorbeeld klokkenluidersmeldingen) en/of bevindingen weergeven? Met andere woorden op welke niveau en in welke mate van detail is transparantie gewenst en verwacht?

De transparantie door de onderneming zelf en die van de accountant en de rol van de auditcommissie daarbij zullen tot meer informatie en constructieve discussies leiden in de boardroom²⁵⁵.

11.4.8 Cybersecurity

Cyberveiligheid is een van de uitdagingen voor auditcommissies waaraan de AFM²⁵⁶ naar aanleiding van haar laatste rapport aandacht aan heeft besteed. Al bij de presentatie van de herziene Code in 2016 gaf de Commissie aandacht aan cybersecurity. Zo schrijft de Code voor dat de auditcommissie bij het toezicht op de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving en op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen voldoende aandacht besteedt aan cybersecurity (zie bepaling 1.5.1). Ook de Vereniging van Effecten Bezitters²⁵⁷ ziet een duidelijke rol voor

²⁵⁴ [nba-sgpb-verbeterprogramma-audit-2021-2023.pdf](#)

²⁵⁵ Brouwer, de Vroom en van Blijderveen (2019)

²⁵⁶ [AFM met auditcommissies in gesprek over belangrijke uitdagingen | december | AFM](#)

²⁵⁷ [VEB - Commissie van Manen eist actievere rol commissarissen](#)

auditcommissies. “Beleggers mogen van het bestuur verwachten dat zij een cyber-strategie ontwikkelt die de materiële gevolgen van IT-gerelateerde incidenten adresseert en minimaliseert. De raad van commissarissen dient hier toezicht op uit te oefenen.” In een NBA onderzoek onder voorzitters van auditcommissies (2019)²⁵⁸ bleek dat volgens de auditcommissie voorzitters cybersecurity steeds belangrijker wordt als onderdeel van digitalisering.

Op basis van EY onderzoek²⁵⁹ blijkt dat ten aanzien van cybersecurity de top 5 boardroom uitdagingen betrekking hebben op:

1. Digitale bedreigingen (inbreuken op de beveiliging en fraude, corruptie van gegevens)
2. Huidige wereldwijde uitdagingen van digitale transformatie
3. Kader en ontwerp van preventieve beveiligingsprocessen
4. Verandering in en follow-up van de huidige regelgeving
5. Snelle evolutie

De toezichthoudende rol van de raad van commissarissen is van cruciaal belang om de cyberbestendigheid van organisaties te waarborgen. Belangrijke acties die commissarissen/leden van de auditcommissie nu kunnen ondernemen zijn:

- Periodiek evalueren van de effectiviteit van de cyberbeveiligingsfunctie
- Vaststellen dat de Chief Information Security Officer (CISO) voldoende budget en middelen om geconstateerde zwakke punten aan te pakken
- Vaststellen dat er geïnvesteerd wordt in nieuwe tools zoals kunstmatige intelligentie (AI)-toepassingen om cybercriminaliteit te voorkomen en op te sporen
- Vraag om een reeks inzichtelijke KPI's met betrekking tot cyberbeveiliging en ontvang regelmatig managementrapportages
- Vraag toegang tot informatie over toeleveringsketens om te begrijpen welke leveranciers toegang hebben tot de systemen van de organisatie en welke controles en beveiligingsprotocollen er zijn
- Vaststellen dat de organisatie voldoende verzekerd is tegen een ernstige inbreuk op de beveiliging.

Cyberbeveiliging kan een kritieke factor zijn voor verandering die bijdraagt aan bedrijfstransformatie en innovatie, maar alleen als CISO's samenwerken met hun collega's in het hele bedrijf en als cyberbeveiliging proactief wordt geïntegreerd in gegevens, processen en systemen. De auditcommissie kan een sturende rol spelen om dit te faciliteren.

Tenslotte is het voor commissaris goed om zich te realiseren dat zij zelf een aantrekkelijk doelwit kunnen zijn voor hackers omdat zij toegang hebben tot (commercieel) gevoelige bedrijfsinformatie.

11.4.9 Rol van de externe toezichthouder met betrekking tot de auditcommissie

Door de bredere en belangrijker wordende rol van de auditcommissies is het logisch dat externe toezichthouders zoals de AFM interesse hebben voor de effectiviteit van de auditcommissies, met name in het kader van audit kwaliteit. Het is echter ongebruikelijk dat deze externe toezichthouders een mandaat hebben om direct toezicht te houden op auditcommissies.

²⁵⁸ NBA 2019 - Onderzoek onder voorzitters van Auditcommissies, zie

<https://www.nba.nl/globalassets/projecten/in-het-publiek-belang/veranderagenda/motivaction-rapport-onderzoek-onder-audit-committees.pdf>

²⁵⁹ EY Board Agenda 2021: five priorities for boards to shape the organization's strategy, eigen publicatie, zie https://www.ey.com/en_gl/board-matters/ey-board-agenda-2021-five-priorities-for-boards-to-shape-the-organization-s-strategy

In een aantal gevallen, zoals in de Europese Unie (EU) is een ‘monitoring capacity’ ingevoerd. Dit betekent dat audit de ontwikkelingen in de accountancymarkt monitoren door, onder andere het beoordelen van het functioneren van de auditcommissie ten aanzien van hun rol van de extern accountant. Tegelijkertijd zijn er raakvlakken tussen de rol en verantwoordelijkheden van de externe toezichthouder (audit regulator) en de auditcommissies, ze delen een centrale rol in het ondersteunen van de audit kwaliteit en zijn er mogelijkheden om de audit kwaliteit te verbeteren door samen te werken door bijvoorbeeld informatie te delen.

De EU audit reform²⁶⁰ vereist dat de EU ‘competent authorities’ (toezichthouders waar onder andere de AFM (in haar rol met betrekking tot toezicht accountantsorganisaties en aandelenmarkten) en mededingingsautoriteiten onderdeel van uitmaken) het functioneren van de auditcommissies van OOB beoordelen en hierover vanaf 2016 driejaarlijks gaan rapporteren. Dit monitoren houdt niet in dat auditcommissie bij inwerkingtreding van de Verordening onder AFM-toezicht worden gesteld.

De toegenomen rol van de AFM ten aanzien van auditcommissies heeft inmiddels geleid tot twee AFM onderzoeken (2015 en 2021). De uitkomsten van het verkennend onderzoek van 2015 laten in ieder geval duidelijk zien dat commissarissen in auditcommissies zich bewust zijn van het belang van hun rol en dat zij zelf inschatten goed in staat te zijn deze rol voldoende kritisch in te vullen. Commissarissen erkennen daarbij dat er steeds meer van hen wordt verwacht. Een kritische taakinfilling van de auditcommissie zal naar de verwachting van de AFM leiden tot een verbetering van de financiële verslaggeving van ondernemingen en de kwaliteit van de onafhankelijke accountantscontrole. Het is in ieder geval duidelijk dat externe toezichthouders een sterke(re) band willen aangaan met auditcommissies gezien hun sleutelrol in het verder verbeteren van auditkwaliteit.

In 2021 onderzocht de Autoriteit Financiële Markten (AFM)²⁶¹ de rol van auditcommissies van Organisaties van Openbaar Belang (OOB’s) bij het selecteren van een accountantsorganisatie en het monitoren van diens wettelijke controle. Met haar observaties en aanbevelingen wil de AFM auditcommissies versterken in de uitvoering van deze rol. De belangrijkste observaties en aanbevelingen zijn hieronder samengevat:

- *Leidende rol in selectieproces accountantsorganisatie* - Auditcommissies nemen in toenemende mate een leidende rol in het selectieproces voor een accountantsorganisatie. Bij 92% van de ondernemingen die onlangs van accountant wisselde, was de voorzitter van de auditcommissies ook voorzitter van de selectiecommissie. In 2015, bij het vorige onderzoek van de AFM, was dit nog 79%. Daarnaast geven auditcommissies aan dat binnen de auditcommissies in beginsel genoeg relevante kennis aanwezig is om hun rol adequaat te vervullen.
- *Ruimte voor verbetering bij monitoring accountantscontrole* - Uit het onderzoek blijkt dat er ruimte voor verbetering is ten aanzien van het monitoren van de accountantscontrole. Zo kan de auditcommissie nadrukkelijker toezien op de onafhankelijkheid van de accountant(sorganisatie) en de opvolging van aanbevelingen van de accountant aan de onderneming.
- *Transparantie selectie accountantsorganisatie naar aandeelhouders nog niet goed* - Ook de transparantie naar aandeelhouders vraagt aandacht. Zo werd aan aandeelhouders - bij alle onderzochte ondernemingen - alleen de naam van de voorgestelde accountantsorganisatie voorgelegd. Aan aandeelhouders moet minimaal twee opties worden voorgelegd, met een onderbouwde voorkeur voor een van hen.

²⁶⁰ New EU regulatory framework on audit, Article 27(1)(c) and 27(2) of the Regulation 537/2014

²⁶¹ AFM rapport over auditcommissies, zie

<https://www.afm.nl/~/profmedia/files/doelgroepen/effectenuitgevende-ondernemingen/auditcommissies/rapport-auditcommissies-februari-2021.pdf?la=nl-NL>

- *Concrete aanbevelingen voor versterking rol auditcommissies* - In het rapport staan meer concrete aanbevelingen en uitgangspunten die auditcommissies kunnen gebruiken om hun rol te versterken, waaronder:
 - De auditcommissie is professioneel kritisch naar de externe accountant;
 - De auditcommissie stuurt erop dat het management van de onderneming opvolging geeft aan de aanbevelingen van de accountant;
 - De auditcommissie communiceert duidelijk en transparant naar de aandeelhouders, onder meer over de wijze van selectie van de accountant.
- *Belangrijke schakel in het verslaggevingsproces* - Auditcommissies zijn verantwoordelijk voor het selecteren van een accountant(sorganisatie) en het monitoren van diens wettelijke controle van de financiële verslaggeving. Daarmee vormen zij een belangrijke schakel tussen de onderneming, de raad van commissarissen, de accountant en de aandeelhouders.

Het wordt dus steeds belangrijker dat auditcommissies goed samenwerken met toezichthouders om te begrijpen wat er van hen en hun OOB wordt verwacht. Hierbij is het van belang dat auditcommissies een goede relatie opbouwen met de toezichthouder. Auditcommissies zullen dit thema op de agenda moeten zetten en zich in moeten leven in de positie van de toezichthouder om klaar te zijn voor vragen over hun eigen rol en de effectiviteit daarvan.

11.5 Concluderende opmerkingen

De actuele ontwikkelingen met betrekking tot auditcommissie, zoals beschreven in paragraaf 11.3 van dit hoofdstuk, wijzen erop dat de rol van deze alleen maar verder zal toenemen, verbreden en belangrijker zal worden. In dit hoofdstuk is stilgestaan bij de rol van de auditcommissies, waarbij aandacht is geschonken aan de regels voor auditcommissies van beursgenoteerde ondernemingen en OOB's. Hoewel de Code zich slechts richt op beursondernemingen en het Besluit op OOB's doen deze regels meer en meer ook hun intrede bij andere organisaties dan hierboven genoemd. Auditcommissie zullen regelmatig in contact staan met de externe accountant. De externe accountant kan een waardevolle bijdrage leveren aan het toezicht van de auditcommissie. Uit dien hoofde is het in het belang van de auditcommissie dat er een goede accountant wordt geselecteerd, er in dialoog wordt gegaan met de accountant over zijn aanpak, gehanteerde materialiteit en onderkende risico's en dat er kennis wordt genomen van zijn bevindingen. Jaarlijks kan vervolgens worden vastgesteld of de externe accountant goed heeft gefunctioneerd en onafhankelijk is geweest. Hierdoor speelt de accountant ook een rol in het beoordelen van de auditkwaliteit. Ook de relatie met de interne auditfunctie is in ontwikkeling, er worden hogere verwachtingen aan auditcommissies gesteld op dit gebied. De relatie met de externe toezichthouder krijgt een nieuwe impuls doordat de AFM de prestaties van de auditcommissie gaat beoordelen. Een proactieve rol van de auditcommissie hierin levert een bijdrage aan goede constructieve relatie. Tenslotte is het belangrijk om te realiseren dat, naast het toezicht op de financiële verslaggeving en de risico(beheersing), er steeds meer taken worden toebedeeld aan de auditcommissie. Onder andere ten aanzien van duurzaamheid(sinformatie) gaat de auditcommissie er specifieke wettelijke taken bij krijgen. De accountant kan vanuit haar onafhankelijkheid de auditcommissie hierin ondersteunen. Ook ten aanzien van de onderwerpen fraude, continuïteit en cybersecurity heeft de auditcommissie een nadrukkelijke rol. Kortom, er zijn en komen nieuwe taken en verantwoordelijkheden waar de auditcommissies zich verder in dienen te verdiepen en zich verder in moeten bekwamen.